

АДМІНІСТРАТИВНЕ І ФІНАНСОВЕ ПРАВО

УДК 340.12

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧЕННЯ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН СИЛ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО СПРОТИВУ ТА ВИКОНАННЯ БОЙОВИХ (ВОЄННИХ) ЗАВДАНЬ

Андрій Коваль

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000,
(доцент, мобілізований офіцер Збройних Сил України),
e-mail: afkoval@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-2448-2756*

Автором запропоновано власну правову позицію щодо меж використання (залучення) військовослужбовців військових формувань Сил територіальної оборони Збройних Сил України при виконанні ними поставлених бойових завдань під керівництвом Командувача об'єднаних Сил Збройних Сил України. На думку автора, пріоритетними є виконання законодавчо визначених завдань територіальної оборони із врахуванням конкретних спроможностей особового складу.

Окрему увагу зосереджено на аналізі законодавства щодо можливості міністра оборони України, Головнокомандувача Збройних Сил України, Командувача Сил територіальної оборони Збройних Сил України, Командувача Сухопутних військ Збройних Сил України планувати та використовувати весь особовий склад військових частин Сил територіальної оборони з підпорядкованими військовими частинами як окремими батальйонами самостійно вести бойові дії на першій лінії оборони України в зонах ведення воєнних (бойових) дій відповідно до вимог бойових статутів, що затверджені для бригад Командування сухопутних військ Збройних Сил України.

Ключові слова: «мобілізація», «збройна агресія», «національний спротив», «територіальна оборона України», «правовий режим воєнного стану», «оборона України» та ін.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2024.79.143>

Понад два з половиною роки Україна живе в стані оголошення правового режиму воєнного стану. З лютого 2022 р. громадян України призовного віку згідно з вимогами Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» мобілізовують для формування різних військових частин визначених родів та видів Збройних Сил України для виконання ними громадянського (конституційного) обов'язку щодо захисту Батьківщини.

Особливим етапом поповнення лав Збройних Сил України було формування нових військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України відповідно до вимог Закону України «Про основи національного спротиву». Відповідно до його законодавчих вимог кожен громадянин України, який добровільно прибув у територіальні центри комплектування та соціальної підтримки міг

добровільно стати «мобілізованим військовослужбовцем». У випадку згоди громадян України виконувати свій громадянський (конституційний) обов'язок, але не у правовому статусі військовослужбовця, то згаданим законом передбачена можливість участі у статусі «добровольця Сил територіальної оборони Збройних Сил України». Такий правовий статус Захисника України громадяни України могли набути лише у випадках вступу в «добровольче формування територіальної громади» та проходження у них служби відповідно до умов укладеного «контракту добровольця територіальної оборони».

Відповідно до змін, що були внесені згідно із Законом № 2170-IX від 01.04.2022 у ст. 9 Закону України «Про основи національного спротиву» [1] «Комплектування Сил територіальної оборони Збройних Сил України та добровольчих формувань територіальних громад», де вказано, що «у разі введення воєнного стану громадяни України можуть зараховуватися до складу військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України також безпосередньо в районах ведення воєнних (бойових) дій», а також «у разі введення воєнного стану громадяни України можуть зараховуватися до складу добровольчих формувань територіальних громад також безпосередньо в районах ведення воєнних (бойових) дій». Важливим, на нашу думку, є законодавче застереження, що «на громадян України, зарахованих до складу добровольчих формувань територіальних громад, під час участі у підготовці та виконанні завдань територіальної оборони поширюється дія статутів Збройних Сил України».

Ця стаття має на меті подати аналіз законодавчих положень Закону України «Про основи національного спротиву» в контексті яких Сили територіальної оборони Збройних Сил України як окремий рід сил Збройних Сил України є спеціальним (спеціалізованим, вузькопрофільним та особливим) військовим формуванням, на який покладається організація, підготовка та виконання завдань територіальної оборони.

Виклад основного матеріалу. У пояснювальній записці заступника керівника Офісу Президента України до проекту Закону України «Про основи національного спротиву» у п. 1. «Обґрунтування необхідності прийняття Закону» було вказано: «Проект Закону України "Про основи національного спротиву" (далі – проект Закону) розроблено у зв'язку з необхідністю реалізації положень стратегічних документів у сфері національної безпеки і оборони та визначення організаційно-правових засад національного спротиву, його підготовки та ведення, завдань сил безпеки та сил оборони, відповідних повноважень державних органів та органів місцевого самоврядування. Цей проект Закону врегульовує питання розвитку територіальної оборони, організації руху опору і відповідної підготовки громадян України до національного спротиву, що є невід'ємною складовою всеохоплюючої оборони держави на всій території України.». У п. 3 «Загальна характеристика і основні положення законопроекту» цієї записки вказано: «На виконання положень Закону України "Про національну безпеку України" та відповідно до положень Стратегії воєнної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 25 березня 2021 р. № 121, в державі запроваджено принцип всеохоплюючої оборони, ключовими елементами якої є стійкий опір агресору і використання для відсічі агресії всього потенціалу держави та суспільства.».

Оскільки в Законі України «Про основи національного спротиву» передбачені випадки організації національного спротиву і в мирний час, і в особливий період (включно і з оголошенням правового режиму воєнного стану, а також стану війни), то, на думку автора, вся організація національної безпеки України вищим команду-

ванням держави повинно враховувати конкретні завдання і функції військово-службовців, які зараховані в особові склади військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

До основних Законів України, які врегульовують питання організації оборони та національної безпеки України відносяться Закон України «Про оборону України» [2] та Закон України «Про національну безпеку України» [3]. У цих законах розкриті основні законодавчі терміни «оборона України - система політичних, економічних, соціальних, воєнних, наукових, науково-технічних, інформаційних, правових, організаційних, інших заходів держави щодо підготовки до збройного захисту та її захист у разі збройної агресії або збройного конфлікту» та «національна безпека України - захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз». Важливим, на думку автора, є наявність у Законі України «Про оборону України» бланкетної норми, яка врегульовує питання організації «територіальної оборони», а саме ст. 18. «Територіальна оборона України» (у редакції Закону № 1702-IX від 16.07.2021): «Територіальна оборона України організовується та здійснюється відповідно до Закону України "Про основи національного спротиву" з урахуванням особливостей, визначених законодавством про оборону, мобілізацію та правовий режим воєнного стану».

Відповідно до спеціального Закону України «Про основи національного спротиву» «територіальна оборона – система загальнодержавних, воєнних і спеціальних заходів, що здійснюються у мирний час та в особливий період з метою протидії воєнним загрозам, а також для надання допомоги у захисті населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій». Для належної організації «територіальної оборони» в державі відповідно до законодавчих вимог створюються постійно діючі органи управління територіальною обороною в межах відповідної зони територіальної оборони – штаб зони територіальної оборони, який підпорядковується керівнику зони територіальної оборони.

Для автора важливим є визначення ключових посадових осіб, які здійснюють керівництво військовослужбовцями військових формувань тих чи інших видів та родів військ Збройних Сил України.

Згідно зі Законом України «Про Збройні Сили України» «Збройні Сили України – це військове формування, на яке відповідно до Конституції України покладаються оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності.». Основними законодавчими призначеннями Збройних Сил України загалом є забезпечення стримування та відсіч збройної агресії проти України, охорона повітряного простору держави та підводного простору в межах територіального моря України, а у випадках, визначених законом, участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом, посилення охорони державного кордону України та суверенних прав України у її виключній (морській) економічній зоні.

Проте, зважаючи на законодавчі норми Закону України «Про основи національного спротиву», для військовослужбовців військових частин (військових формувань) Сил територіальної оборони Збройних Сил України визначені особливі (спеціальні) законодавчі мета, завдання і функції. Так, у ст. 3 вказаного закону законодавче поняття «національний спротив» розкривається через його складові елементи, а саме: «територіальна оборона», «рух опору» та «підготовка громадян України до національного спротиву».

Враховуючи зміст 4, 5 та 6 ст. Закону України «Про національний спротив» розуміємо, що вказані законодавчо визначені елементи «національного спротиву»

організуються з участю військовослужбовців різних видів та родів Збройних Сил України з метою підвищення обороноздатності держави, надання обороні України всеохоплюючого характеру, сприяння забезпеченню готовності громадян України до національного спротиву.

Провідну роль в організації, підготовці, підтримці та веденні «руху опору» законодавчо визначено Силам спеціальних операцій Збройних Сил України. За окремим рішенням Головнокомандувача Збройних Сил України можуть бути залучені інші сили і засоби сил безпеки та сил оборони та передані в підпорядкування Командувачу Сил спеціальних операцій Збройних Сил України, рішення якого є обов'язковими до виконання. Така організація «руху опору» здійснюється із суворим дотриманням вимог законодавства України про державну таємницю.

Керівництво та організацію «підготовки громадян України до національного спротиву» законодавчо покладено на Кабінет Міністрів України через відповідні центральні органи виконавчої влади, які забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері освіти і науки (початкова підготовка), Міністерство оборони України (базова та загальновійськова підготовка).

Особливим та важливим елементом «національного спротиву» для забезпечення національної безпеки та оборони України є організація «територіальної оборони». Законодавчо «територіальна оборона» складається із «військової», «цивільної» та «військово-цивільної» складових.

Відповідно до ст. 7 Закону України «Про основи національного спротиву» загальне керівництво національним спротивом здійснює Президент України як Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України через Міністра оборони України, а безпосереднє керівництво територіальною обороною провадиться: 1) на всій території України – Головнокомандувачем Збройних Сил України через Командувача Сил територіальної оборони Збройних Сил України; 2) у межах військово-сухопутної зони – керівником регіонального органу військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України через регіональний орган військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України; 3) у межах зони територіальної оборони – керівником зони територіальної оборони через штаб зони територіальної оборони; 4) у межах району територіальної оборони – керівником району територіальної оборони через штаб району територіальної оборони.

Отже, зважаючи на особливі (окремі, виключні) законодавчі завдання, які покладені Законом України «Про основи національного спротиву» при організації на всій території України «територіальної оборони», на думку автора, слід чітко визначити межі та ступінь складності, які можуть виконуватись військовослужбовцями Сил територіальної оборони, а також до яких безпосередніх воєнних (бойових) дій законодавчо дозволено залучати військовослужбовців Сил територіальної оборони Збройних Сил України під час дії в Україні правового режиму воєнного стану.

Аналізуючи всі завдання територіальної оборони, які вказані у п. 3 статті Закону України «Про основи національного спротиву», а також взявши до уваги, що на найнижчому рівні організації територіальної оборони безпосереднє керівництво територіальною обороною ведеться головами обласних районних військових адміністрацій як керівниками зон/районів територіальної оборони, то всі законодавчо визначені завдання мають бути викладені в окремих рішеннях, розпорядженнях чи завданнях таких керівників зон/районів територіальної оборони і взяті до виконання керівниками штабів зон/районів територіальної оборони разом зі своїм особовим складом військового формування (військової частини). Тобто, на думку

автора, всі військовослужбовці Сил територіальної оборони мають займати відповідні посади в постійно діючому штабі зони/району територіальної оборони і виконувати накази/розпорядження/завдання керівника штабу зони/району (командира бригади/батальйону), який, своєю чергою, виконує поставлені завдання і від вищого військового командування (керівника регіонального органу військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України через регіональний орган військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України) та безпосередньо від керівника зони/району територіальної оборони. Керівники зон/районів територіальної оборони (начальники обласних/районних військових адміністрацій), на думку автора, своєю чергою, відповідно до вимог Закону України «Про основи національного спротиву» з питань організації територіальної оборони безпосередньо підпорядковуються керівникам регіонального органу військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

Складними для сприйняття та практичного розуміння є законодавчі завдання територіальної оборони: «1) своєчасне реагування та вжиття необхідних заходів щодо оборони території та захисту населення на визначеній місцевості» та «11) участь у боротьбі з диверсійно-розвідувальними силами, іншими збройними формуваннями агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями». Додає складності для сприйняття меж виконання військовослужбовцями військових формувань Сил територіальної оборони Збройних Сил України і те, що практично з початку повномасштабного вторгнення ворога на суверенну територію України у лютому 2022 р. майже всі військові формування Сил територіальної оборони Збройних Сил України (бригади та батальйони) були передані в оперативне управління Командування об'єднаних сил Збройних Сил України, які здійснюють планування та ведення воєнних (бойових) дій по всій лінії фронту і тим самим унеможливають повноцінне виконання всіх законодавчо визначених завдань територіальної оборони в зонах/районах територіальної оборони, які закріплені за відповідними військовими частинами Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

Зважаючи на те, що відповідно до вимог ст. 11 Закону України «Про національну безпеку» Генеральний штаб Збройних Сил України є головним органом військового управління з планування оборони держави, стратегічного планування застосування Збройних Сил України та визначених сил і засобів інших складових сил оборони, координації і контролю за виконанням завдань у сфері оборони органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та силами оборони в межах, визначених законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, а також зважаючи на те, що Генеральний штаб Збройних Сил України в особливий період є робочим органом Ставки Верховного Головнокомандувача, то, на думку автора, дискусійними та законодавчо не врегульованими є деякі практичні питання, а саме: 1. Чи Головнокомандувач Збройних Сил України відповідно до Указу Президента України №123/2020 «Питання Головнокомандувача Збройних Сил України» уповноважений готувати, підписувати та подавати на погодження Міністру оборони України Директиви про приймання-передачі військових частин Сил територіальної оборони в тимчасове або постійне підпорядкування у склад Командування інших родів і видів військ Збройних Сил України?; 2. Чи є допустимим залучення деяких військовослужбовців Сил територіальної оборони Збройних Сил України до ведення загальновійськового бою (оборонного, наступального), відповідно до вимог Тимчасових бойових статутів, які розроблені та затверджені для підготовки фахових, кадрових, військовослужбовців в інших

силах/родах Збройних Сил України?»; 3. Чи у Програмах підготовки особового складу бригад та підпорядкованих батальйонів Сил територіальної оборони Збройних Сил України, передбачені навчальні заняття із ведення «оборонного/наступального бою» на першій лінії оборони за аналогією із Програмами підготовки військовослужбовців інших видів/родів військ Збройних Сил України (наприклад: Сухопутних військ Збройних Сил України тощо)?; 4. Чи може особовий склад Сил територіальної оборони Збройних Сил України (бригади та/або батальйону) вести «бойові/воєнні» дії за наказами вищого стратегічного командування у першому ешелоні оборони України у районах або не у районах «ведення бойових (воєнних) дій»?; 5. Який вичерпний «Перелік типових завдань Збройних Сил (сил оборони)» відповідно до наказу МОУ № 484 від 22.12.2020 (zareєстрованого в Міністерстві юстиції України 16 лютого 2021 р. за № 196/35818) «Про затвердження Порядку організації та здійснення оборонного планування в Міністерстві оборони України, Збройних Силах України та інших складових сил оборони» спроможні виконуватися особовими складами окремих військових частин (бригадами та/або батальйонами) Сил територіальної оборони Збройних Сил України в операціях (бойових діях) міжвидових угруповань військ (об'єднаних сил) [4]?; 6. Хто саме із військових посадових осіб, на підставі Постанови КМУ № 941 від 31 жовтня 2018 р. «Про затвердження Порядку проведення оборонного огляду Міністерством оборони», складає «ОПИС спроможності» [5] особовими складами окремими військовими частинами (бригадами та/або батальйонами) Сил територіальної оборони Збройних Сил України, а також «ЗВІТ про результати проведення огляду спроможностей за функціональними групами спроможностей в Міністерстві оборони України, Збройних Силах України та інших складових сил оборони» до початку здійснення планування застосування підрозділів і управління ними під час виконання визначених завдань?

Зважаючи на вказане, автор пропонує власну правову позицію щодо меж використання (залучення) військовослужбовців військових формувань Сил територіальної оборони Збройних Сил України при виконанні поставлених бойових завдань під керівництвом Командувача об'єднаних Сил Збройних Сил України. На нашу думку, пріоритетними є виконання законодавчо визначених завдань територіальної оборони із встановленням конкретних спроможностей до застосування.

Згідно з Постановою КМУ від 31 жовтня 2018 р. № 941 «Про затвердження Порядку проведення оборонного огляду Міністерством оборони»: «Оборонний огляд проводиться Міноборони в ході комплексного огляду сектору безпеки і оборони або окремо за рішенням Ради національної безпеки і оборони, яке вводиться в дію указом Президента України... Оборонний огляд проводиться з метою оцінювання стану і готовності Збройних Сил та інших складових сил оборони до виконання завдань з оборони держави, стану їх кадрового, фінансового, матеріально-технічного та інших видів забезпечення, а також наявних спроможностей щодо ефективного реагування на виклики і загрози у воєнній сфері. За результатами оборонного огляду формується перспективна модель Збройних Сил та інших складових сил оборони з урахуванням реальних і потенційних загроз у воєнній сфері та фінансово-економічних можливостей держави».

Згідно зі затвердженням Указом Президента України від 17 вересня 2021 р. № 473/2021 «Стратегічного оборонного бюлетеня України» [6]: «Правовою основою Стратегічного оборонного бюлетеня України є Конституція України, закони України, Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392, Стратегія воєнної безпеки України,

затверджена Указом Президента України від 25 березня 2021 року № 121, звіт щодо результатів проведення оборонного огляду Міністерством оборони України, затверджений рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 24 березня 2020 року, уведеним у дію Указом Президента України від 24 березня 2020 року № 106.... До реалізації завдань за ймовірними сценаріями виникнення та розвитку ситуацій воєнного характеру відповідно до визначених варіантів застосування та розподілу відповідальності залучаються Збройні Сили України, Головне управління розвідки Міністерства оборони України, Державна спеціальна служба транспорту, сили і засоби Служби зовнішньої розвідки України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, Національної гвардії України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та Управління державної охорони України.

Згідно з доктриною «Про структури командних пунктів (пунктів управління) в об'єднаній операції»: «Згідно Системи командних пунктів Сухопутної компоненти «Корпус (ОУВ)» здійснює командування: «механізованою дивізією (ОТУ)», «Окремими механізованими бригадами», «механізованими батальйонами (загонами)», «механізованими ротами» та «механізованими взводами», тобто спеціалізованими військовими бойовими частинами, а не бригадами територіальної оборони з ненавченими та обмеженими особовими складами та без броньованої військової техніки. У доктрині відсутня згадка про застосування військових частин Сил територіальної оборони у Системі командних пунктів. Це пояснюється, на нашу думку, закріпленням у Законі України «Про основи національного спротиву» спеціальних завдань для військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

Слід зауважити, що штати воєнного часу для особового складу військових частин територіальної оборони можуть бути укомплектовані з обов'язковим врахуванням вимог наказу МОУ від 09.04.2022 № 105 [7] (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 12 квітня 2022 р. за № 410/37746) «Про внесення змін до Переліку посад, тобто можуть бути заміщені військовослужбовцями, які визнані військово-лікарськими комісіями непридатними до військової служби» (згідно з розділом «III. Посади в органах військового управління, військових частинах та підрозділах Сил територіальної оборони Збройних Сил України»), тобто навіть з числа непридатних до військової служби.

Це означає, що без згоди непридатних (обмежено придатних) їм неможливо доручати (наказувати) виконувати бойові накази/розпорядження/завдання. Це свідчитиме про грубе порушення вимог законодавства України вищим командуванням Збройних Сил України по залученню таких військовослужбовців (без їхньої згоди) на полі бою у першому ешелоні оборони України.

При навчанні особового складу військовій справі військове командування зобов'язане враховувати весь перелік нормативно-правових актів (наказів МОУ тощо), якими затверджено програми підготовки особового складу управління бригади Сил територіальної оборони та підпорядкованих батальйонів, а також нормативно-правових актів (наказів МОУ тощо), які вимагають проходження спеціальної підготовки/перепідготовки/допідготовки всім особовим складом військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України у випадку потреби набуття теоретичних знань, а також практичних умінь (навичок) вести «оборонний/наступальний бій» згідно зі затвердженими програмами підготовки для військово-службовців інших видів Збройних Сил України, наприклад Сухопутних військ.

Лише після проходження перепідготовки або допідготовки за програмами підготовки інших родів військ Збройних Сил України з метою підтвердження набуття спроможностей усім особовим складом або деякими військовослужбовцями вони можуть бути залученими до виконання Планів оборони України силами та засобами боездатних (придатних до виконання бойових завдань різного рівня складності) військових частин за умови надання їм (забезпечення) статутної підтримки та бойового супроводу іншими боездатними підрозділами для ведення ефективного оборонного/наступального бою.

Висновки. На основі вказаного вважаємо, що міністр оборони України, Головнокомандувач Збройних Сил України, Командувач Сил територіальної оборони Збройних Сил України, Командувач Сухопутних військ Збройних Сил України не мають прямого законодавчо визначеного права (особливо в період дії в Україні правового режиму воєнного стану) планувати та використовувати весь особовий склад військових частин Сил територіальної оборони з підпорядкованими військовими частинами як окремими батальйонами самостійно вести воєнні (бойові) дії на першій лінії оборони України в зонах ведення бойових (воєнних) дій відповідно до вимог бойових статутів, що затверджені для бригад Командування сухопутних військ Збройних Сил України.

Ведення основного оборонного та наступального боїв можна доручати, зазвичай, бойовим військовим частинам (бригадам Командування Сухопутних Військ ЗСУ та іншим спеціально навченим військовим формуванням), які повинні бути оснащені високотехнологічними зразками озброєння і військової (спеціальної) техніки, а військові частини територіальної оборони повинні постійно залучатися до виконання завдань територіальної оборони та лише як виняток на деякий короткий час можуть допомагати основним бойовим військовим частинам ЗСУ.

Майже весь особовий склад військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України може заміщуватись і непридатними до військової служби (без виключення їх зі списків особового складу) відповідно до вимог Наказу МОУ від 09.04.2022 № 105 (Зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 12 квітня 2022 р. за № 410/37746) «Про внесення змін до Переліку посад, що можуть бути заміщені військовослужбовцями, які визнані військово-лікарськими комісіями непридатними до військової служби».

На думку автора, завдання і функції щодо організації територіальної оборони в межах різних відповідальних зон є спеціальними, а не бойовими, а тому для виконання особовим складом прямих бойових (воєнних) дій може залучатися лише додатково навчений особовий склад, який підтвердив уповноваженим особам ЗСУ такі спроможності.

Упровадження людиноцентричного принципу в Збройних Силах України, інших складових сил оборони, забезпечення пріоритету діяльності органів військового управління щодо збереження життя, здоров'я та гідності військовослужбовців є основою діяльності Збройних Сил України.

Список використаних джерел

1. Про основи національного спротиву : Закон України від 16 липня 2021 року № 1702-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>.
2. Про оборону України : Закон України від 06 грудня 1991 року № 1932-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
3. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.

4. Про затвердження Порядку організації та здійснення оборонного планування в Міністерстві оборони України, Збройних Силах України та інших складових силах оборони : Наказ Міністерства Оборони України від 22.12.2020 № 484. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0196-21#Text>.
5. Про затвердження Порядку проведення оборонного огляду Міністерством оборони : Постанова Кабінету Міністрів від 31 жовтня 2018 р. № 941. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/941-2018-%D0%BF#Text>.
6. Про утворення Ставки Верховного Головнокомандувача : Указ Президента України від 17 вересня 2021 року № 473/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4732021-40121>.
7. Про внесення змін до Переліку посад, що можуть бути заміщені військовослужбовцями, які визнані військово-лікарськими комісіями непридатними до військової служби : Наказ Міністерства Оборони України від 09.04.2022 № 105. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0410-22#Text>.

References

1. *Pro osnovy natsional'noho sprotyvu : Zakon Ukrainy vid 16.07.2021 № 1702-IX*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>.
2. *Pro oboronu Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 06.12.1991 № 1932-XII*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
3. *Pro natsional'nu bezpeku Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 № 2469-VIII*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
4. *Pro zatverdzhennya Poryadku orhanizatsiyi ta zdiysnennya oboronnoho planuvannya v Ministerstvi oborony Ukrainy, Zbroynykh Sylakh Ukrainy ta inshykh skladovykh syl oborony : Nakaz Ministerstva Oborony Ukrainy vid 22.12.2020 № 484*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0196-21#Text>.
5. *Pro zatverdzhennya Poryadku provedennya oboronnoho ohlyadu Ministerstvom oborony : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 31 zhovtnya 2018 r. № 941*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/941-2018-%D0%BF#Text>.
6. *Pro utvorennya Stavky Verkhovnoho Holovnokomanduvacha : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 17.09.2021 № 473/2021*. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/4732021-40121>.
7. *Pro vnesennya zmin do Pereliku posad, shcho mozhut' buty zamishcheni viys'kovosluzhbovtzamy, yaki vyznani viys'kovo-likars'kymy komisiyamy neprydatnymy do viys'kovoyi sluzhby : Nakaz Ministerstva Oborony Ukrainy vid 09.04.2022 № 105*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0410-22#Text>.

**LEGAL ASPECTS OF INVOLVING PERSONNEL
OF THE TERRITORIAL DEFENSE FORCES
IN THE ORGANIZATION OF THE NATIONAL RESISTANCE
AND PERFORMING COMBAT (MILITARY) TASKS**

Andriy Koval

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
(Associate Professor, mobilized officer of the Armed Forces of Ukraine),
e-mail: afkoval@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-2448-2756*

In this article, the author offers his own legal position regarding the limits of involvement of servicemen of the Territorial Defense Forces military formations of the Armed Forces of Ukraine in the performance of their assigned combat tasks under the operational military leadership of the Command of the United Forces of the Armed Forces of Ukraine.

The author considers that the Minister of Defense of Ukraine, the Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine, the Commander of the Territorial Defense Forces of the Armed Forces of Ukraine, as well as the Commander of the Ground Forces of the Armed Forces of Ukraine do not have a direct legally defined right (especially during the period of the legal regime of martial law in Ukraine) to plan and use all personnel the composition of military units of the Territorial Defense Forces with subordinate military units as separate battalions to independently conduct combat operations on the first line of defense of Ukraine in combat (military) operations zones in accordance with the requirements of the combat statutes approved for the brigades of the Ground Forces Command of the Armed Forces of Ukraine.

The conduct of the main defensive and offensive battles can be entrusted mainly to combat military units (brigades of the Ground Forces Command of the Ukrainian Armed Forces and other specially trained military formations), which must be equipped with high-tech weapons and military (special) equipment, and territorial defense military units must constantly get involved in the performance of territorial defense tasks and only as an exception for a short time can help the main combat military units of the Armed Forces.

Keywords: mobilization, armed aggression, national resistance, territorial defense of Ukraine, legal regime of martial law, territorial defense capabilities and others.

*Стаття: надійшла до редакції 28.09.2024
прийнята до друку 19.11.2024*